

KOCJARZE

**Materiały dydaktyczne
dla nauczycieli**

Opracowanie: Anna Równy i Marta Równy

Szanowni Państwo

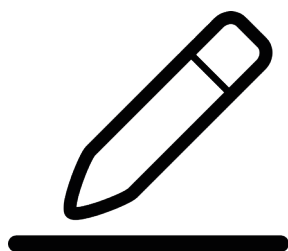
O wyższości kotów nad psami napisano wiele tekstów, przeprowadzono wiele badań naukowych, a kociarze i tak wiedzą swoje. Jesteśmy pewni, że wśród Was – Nauczycielek, Nauczycieli, Dyrektorek, Dyrektorów – jest wiele kociar i kociarzy, a jeśli nawet nie, to postawiliśmy sobie za cel pokazać Wam i Waszym uczennicom i uczniom, że każde zwierzę jest wdzięcznym towarzyszem człowieka, nie tylko wzbogacając jego życie towarzysko, ale i zapewniając inne korzyści. Mamy tu na myśli: poprawę samopoczucia, ucieczkę od poczucia osamotnienia, znalezienie celu celu i wzbudzenie odpowiedzialności, naukę empatii i okazywania emocji. A na końcu poczucie przynależności do społeczności miłośników zwierząt. Dodatkowo w kontekście rozmów z uczniami szczególnie ważny jest aspekt opieki nad zwierzętami, temat adopcji bezdomnych czy porzucanych zwierząt.

Film „Kociarze” porusza wiele wątków, pomysłem twórców był bowiem zabieg, aby historie kotów wpisać w ludzkie historie. Tym samym otrzymujemy zestaw opowieści nie tylko o miłośnikach zwierząt i świecie zwierząt, ale również o ludzkich problemach i zmaganiach. Na dodatek bohaterami filmu (właścicielami kotów) są mężczyźni, co z kolei pozwala nam na wyjście ze stereotypowego myślenia, iż mężczyźni nie odczuwają emocji, a tym bardziej nie powinni ich okazywać, zarówno wobec ludzi, jak i bliskich im zwierząt.

Oddajemy w Wasze ręce scenariusz lekcji na godzinę wychowawczą dla starszych klas szkół podstawowych (7-8 SP) oraz dla uczniów szkół ponadpodstawowych nt. „Człowiek – kot. Społeczne i emocjonalne relacje międzygatunkowe”. Napisałam go z moją córką Martą, studentką III roku psychologii, z zamiłowaniem kociarą, dbając nie tylko o perspektywę nauczycielko-metodyczną, ale i spojrzenie młodych ludzi na temat. W naszym materiale dydaktycznym znajdziecie Państwo karty pracy doskonalące umiejętność charakterystyki bohaterów, a także ćwiczące umiejętność uważnego odbioru tekstu kultury. Dla starszych uczniów przygotowaliśmy zadania sprawdzające rozumienie tekstu czytanego. Dla uatrakcyjnienia toku lekcji posiłkujemy się źródłami internetowymi (wideorozmowa z dr Dorotą Sumińską, lekarzem weterynarii) i tekstem popularnonaukowym, odwołującym się do koncepcji filozoficznych i kulturowych, wpisujących motyw kota do obiegu kultury.

Zapraszamy Państwa i uczniów do kin. Premiera filmu zaplanowana jest na 2 grudnia, co łączy się terminowo z planowanymi szkolnymi obchodami Mikołajek. To propozycja dla starszych uczniów, która nie nawiązuje co prawda do tradycji świąt Bożego Narodzenia, ale odwołuje się za to do ważnych wartości, takich jak: empatia, odpowiedzialność, troska, opieka i wielu innych.

Anna Równy
metodyk edukacji filmowej
trenerka edukacji filmowej
administratorka facebookowej grupy
Równy o Filmie dla Nauczycieli

Scenariusz lekcji godziny wychowawczej dla klas 7-8 szkoły podstawowej i dla szkół ponadpodstawowych

Opracowanie:
Anna Równy i Marta Równy

Temat:
Człowiek – kot. Społeczne i emocjonalne
relacje międzygatunkowe

Czas trwania lekcji:
1 x 45 minut

Cele lekcji:

Podczas lekcji uczeń:

- ✓ dokonuje charakterystyki bohaterów filmowych;
- ✓ postrzega film jako jedno ze źródeł wiedzy o świecie;
- ✓ doskonali umiejętność obserwacji i analizy zjawisk społecznych i zachowań ludzkich;
- ✓ doskonali kompetencje społeczno – emocjonalne;
- ✓ ćwiczy umiejętność uważnego odbioru tekstu kultury.

Metody i formy pracy:

- ✓ rozmowa kierowana;
- ✓ „burza mózgów”;
- ✓ praca indywidualna;
- ✓ praca w grupach.

Środki dydaktyczne:

- ✓ karty pracy;
- ✓ wideowypowiedź dr Doroty Sumińskiej.

Przygotowanie do lekcji:

Lekcja powinna się odbyć po obejrzeniu filmu *Kociarze*.

Przebieg lekcji:

Wprowadzenie

Nauczyciel wprowadza uczniów w temat, zadając pytania: Jakie zagadnienia porusza film *Kociarze*? Który ludzki i który koci bohater najbardziej Cię zainteresował? Zwraca uwagę na wielowątkowość filmu i pomysł, aby historie kotów wpisać w ludzkie historie. Tym samym otrzymujemy zestaw opowieści nie tylko o miłośnikach zwierząt i świecie zwierząt, ale również o ludzkich problemach i zmaganiach.

Nauczyciel zadaje pytanie, czy kot jako zwierzę pojawia się często w języku/w komunikacji. Prosi o podanie związków frazeologicznych ze słowem kot, świadczących o popularności tego zwierzęcia również w języku. Np.:

biegać (latać) jak kot z pęcherzem

bawić się z kimś jak kot z myszą

dostać (mieć) kota (na punkcie kogoś, czegoś)

kupować kota w worku

(tyle) co kot napłakał

odwracać (odwrócić, wykręcać, wykręcić) kota ogonem

Po przypomnieniu i wyjaśnieniu związków frazeologicznych zadaje pytanie: Co decyduje o popularności kota w kulturze? („burza mózgów”)

Realizacja tematu

Nauczyciel dzieli uczniów na sześć grup. Każda z grup otrzymuje kartę pracy do analizy. Mają za zadanie opisać relację zwierzęcia ze swoim właścicielem, zwracając uwagę na osobowość kota i cechy charakteru człowieka. Po upływie 10 minut przedstawiciele grup prezentują efekty swojej pracy. Nauczyciel z uczniami dochodzi do wspólnego wniosku, że każdy z zaprezentowanych kotów ma swoją osobowość i inne cechy charakteru. Zwraca uwagę na fakt, że twórcy filmu skupiają się na męskich właścicielach kotów, którzy mówią o wielkim przywiązaniu do swoich kotów. Zadaje pytanie, czy to w jakiś sposób zdziwiło uczniów? Jeśli uczniowie odpowiedzą twierdząco, to warto doprowadzić ich do wniosku, że jest to przykład myślenia stereotypowego, utartego społecznie przekonania, iż mężczyźni nie odczuwają emocji i/lub nie powinni ich okazywać.

Dlaczego takie postrzeganie mężczyzn jest szkodliwe?

Przykładowe wypowiedzi: uniemożliwia mężczyznom wyrażanie emocji, co może prowadzić do ich tłumienia i bycia genezą chorób/zaburzeń psychicznych lub np. problemów z agresją; przypisuje mężczyzn do określonych zawodów (np. mechanik) lub sposobów spędzania czasu (np. piłka nożna), nie dając im możliwości realizowania się w wybranych dziedzinach; upośledza ich relacje, gdyż mężczyźni boją się okazywać emocje, by nie wyjść na „słabych”, a relacje nie mogą prawidłowo funkcjonować bez konfrontowania się ze stanem swojego samopoczucia.

Podsumowanie

Podsumowując temat, nauczyciel zadaje pytanie: Jakie korzyści daje człowiekowi posiadanie zwierzęcia (kota)?

Przykładowe odpowiedzi: poprawia samopoczucie; sprawia, że człowiek nie czuje się samotny; daje poczucie celu i odpowiedzialności; uczy empatii i okazywania emocji; daje poczucie przynależności do społeczności miłośników zwierząt; i inne.

Nauczyciel zwraca uwagę na fakt, że powyższe argumenty udowadniają, że posiadanie zwierzęcia/kota pomaga w budowaniu odporności psychicznej. Wspomina o felinoterapii, jednej z metod zooterapii, polegającej na kontakcie osoby z kotem. Działanie terapeutyczne ma nie tylko kontakt fizyczny z kotem, ale nawet sama jego obserwacja lub przebywanie w jego towarzystwie.

Na zakończenie lekcji nauczyciel prezentuje uczniom wideowypowiedz dr Doroty Sumińskiej (lekarz weterynarii, publicystka, autorka książek i propagatorka dobrego traktowania zwierząt) na temat rozwoju kotów, jako gatunku, ale i ewolucji ich roli w życiu człowieka, zarejestrowaną dla Fundacji ABCXXI - Cała Polska czyta dzieciom:

<https://www.youtube.com/watch?v=DKlvh4qklxU>

Uwaga: starszym klasom szkół ponadpodstawowych można włączyć na zakończenie lekcji **Kartę pracy nr 2** (np. rezygnując z Karty pracy nr 1) lub poprosić, aby przeczytali w domu tekst cytowany w karcie i odpowiedzieli na pytania.

Karta pracy nr 1

Grupa I

Przypomnij sobie kociego bohatera i odpowiedz na poniższe pytania.

Szczęściarz

1. Przedstaw okoliczności pierwszego spotkania Szczęściarza i jego pana.
2. Podaj cechy osobowości Szczęściarza.
3. Jakie informacje na temat właściciela czerpiemy z filmu? Kim jest, czym się zajmuje?
4. Jakie zmiany w życiu właściciela spowodowało pojawienie się kota?

Grupa II

Przypomnij sobie kociego bohatera i odpowiedz na poniższe pytania.

Płomyk

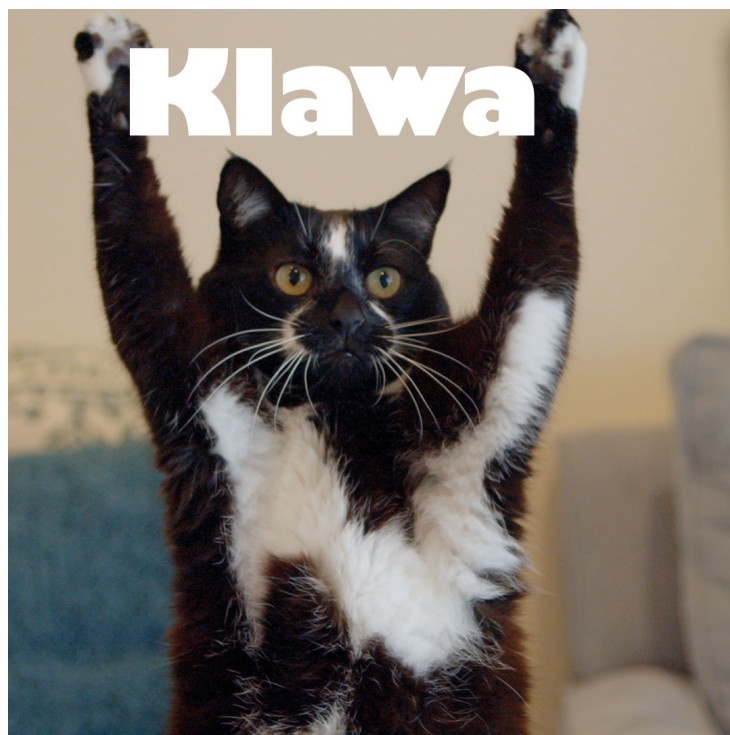

1. Przedstaw okoliczności pierwszego spotkania Płomyka i jego pana/właścicieli.
 2. Podaj cechy osobowości Płomyka.
 3. Jakie informacje na temat właściciela/właścicieli czerpiemy z filmu? Kim jest/są, czym się zajmuje/zajmują?
 4. Jakie zmiany w życiu właściciela/właścicieli spowodowało pojawienie się kota?
-

Grupa III

Przypomnij sobie kociego bohatera i odpowiedz na poniższe pytania.

Klawa

1. Przedstaw okoliczności pierwszego spotkania Klawej i jej pana?
 2. Podaj cechy osobowości Klawej.
 3. Jakie informacje na temat właściciela czerpiemy z filmu? Kim jest, czym się zajmuje?
 4. Jakie zmiany w życiu właściciela spowodowało pojawienie się kota?
-

Grupa IV

Przypomnij sobie kociego bohatera i odpowiedz na poniższe pytania.

Tora

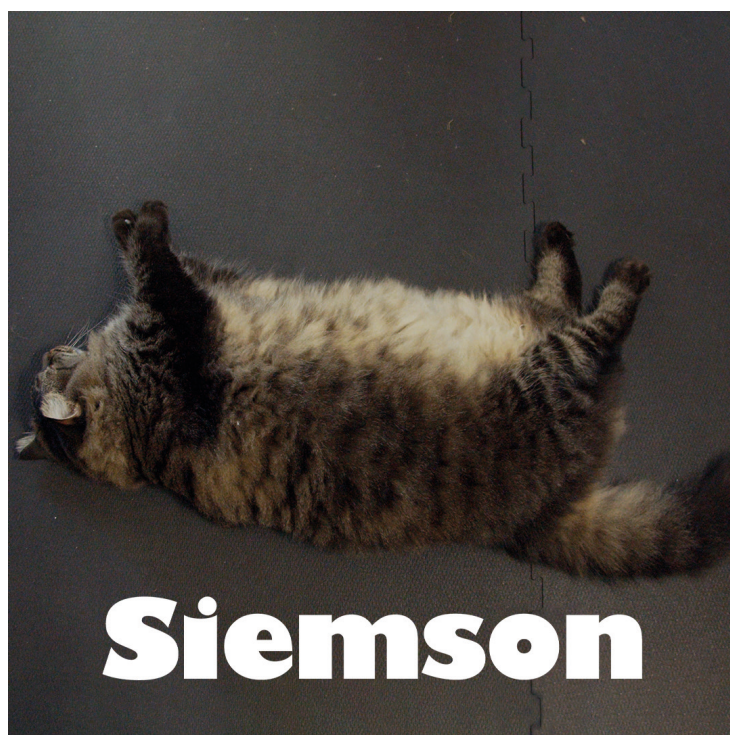

1. Przedstaw okoliczności pierwszego spotkania Tory i jej pana.
 2. Podaj cechy osobowości Tory.
 3. Jakie informacje na temat właściciela czerpiemy z filmu? Kim jest, czym się zajmuje?
 4. Jakie zmiany w życiu właściciela spowodowało pojawienie się kota?
-

Grupa V

Przypomnij sobie kociego bohatera i odpowiedz na poniższe pytania.

Siemson

1. Przedstaw okoliczności pierwszego spotkania Siemsona i jego pana.
 2. Podaj cechy osobowości Siemsona.
 3. Jakie informacje na temat właściciela czerpiemy z filmu? Kim jest, czym się zajmuje?
 4. Jakie zmiany w życiu właściciela spowodowało pojawienie się kota?
-

Grupa VI

Przypomnij sobie kociego bohatera i odpowiedz na poniższe pytania.

Zulu

1. Przedstaw okoliczności pierwszego spotkania Zulu i jego pana.
 2. Podaj cechy osobowości Zulu.
 3. Jakie informacje na temat właściciela czerpiemy z filmu? Kim jest/są, czym się zajmuje?
 4. Jakie zmiany w życiu właściciela spowodowało pojawienie się kota?
-

Karta pracy nr 2

Przeczytaj poniższy tekst i odpowiedz na pytania.

„Pies nie jest zwariowany. Zgodzisz się ze mną, prawda?” „Myślę, że tak” – odpowiedziała Alicja. „No to zastanów się – ciągnął Kot. – Widzisz, że pies warczy, kiedy jest zły, i macha ogonem, kiedy jest zadowolony. Tymczasem ja warczę, kiedy jestem zadowolony, a macham ogonem, kiedy jestem zły. Wobec tego jestem zwariowany” (Lewis Carroll, *Alicja w Krainie Czarów* 1865, przekład Elżbiety Tabakowskiej 2012).

Alicja nazwałaby to mruczeniem, a nie warczeniem. Filozof esencjalista powiedziałby, że do istoty kota należy, że mruczy, gdy jest zadowolony, zaś w przeciwnym razie macha ogonem, zaś do istoty psa, na odwrót, że macha ogonem, gdy jest zadowolony, a kiedy nie, to warczy. Istotę psa i kota zostawmy na razie na boku, a zajmijmy się naszą własną istotą. Jean-Paul Sartre (*Egzystencjalizm jest humanizmem*, 1946) napisał, że skoro Boga nie ma, nie ma kto zaprojektować istoty człowieka przed jego zaistnieniem. Egzystencja poprzedza esencję. Człowiek jest pozbawiony własnej istoty, dopóki sam sobie jej nie zaprojektuje i nie będzie jej realizował za pomocą swoich wyborów. Odrzucasz propozycję korupcyjną nie z powodu cechującej cię uczciwości. Na odwrót: odrzuceniem łapówki stwarzasz swoją uczciwość. Twoje wybory nie wypływają z twojej istoty, lecz ją ustanawiają.

Takie podejście sprawia pewien kłopot, ponieważ wedle tradycji pochodzącej od Arystotelesa istota jest wspólna całemu gatunkowi. Z pewnością nie wszystkie osobniki gatunku ludzkiego są uczciwe. Uczciwość jest zatem przypadłością, a nie składnikiem ludzkiej istoty. Być może Arystoteles uznałby, że do istoty człowieka należy, iż ma jakieś cnoty. Jedni są uczciwi, inni rozważni, jeszcze inni dowcipni, itd. Miejmy nadzieję, że tak jest. Co do mnie, ze wszystkich cnót profesorskich najlepiej rozwiniętą mam cnotę roztargnienia.

Problem gatunkowej powszechności istoty Sartre rozwiązuje przez uczynienie indywidualnego wyboru wyborem dla całej ludzkości. Wybierając uczciwość, mianuje ją elementem istoty człowieka w ogóle. Odpowiedzialność za własny wybór staje się odpowiedzialnością za całą ludzkość. Co wszakże nie znaczy, że wszyscy mają wybierać tak samo. Nie wiadomo bowiem, który wybór jest dobry. Nawet jeśli zgodzimy się, że uczciwość jest dobra, nie w każdej sytuacji jest jasne, jak uczciwie postąpić.

O ile – pominiawszy powyższe zastrzeżenie – wybór uczciwości można uznać za powszechnie obowiązujący, a wybór przeciwny za wymagające naprawy zepsucie człowieczeństwa, to czy mój wybór oddawania się filozoficznym dociekaniom jest bardziej właściwy istocie człowieka od wyboru inżynierskich obliczeń? Czy uznając w swoim czasie, że ojcostwo jest powołaniem mężczyzny, wyłączam z gatunku ludzkiego tych, którzy swoje powołanie upatrują w czym innym? Wydaje się, że nie każdy wybór ma charakter istotowy. Że raczej ma raczej Arystoteles, gdy zaleca pielęgnowanie właściwych sobie cnót, niekoniecznie tych samych u każdej osoby. Jakież to społeczeństwo tworzyliby ludzie o jednakich cnotach? Czyż nie nudne, jak niebo, w którym nie mógł wytrzymać kapitan Stormfield (Mark Twain, 1909)?

Może zatem, zamiast istoty gatunkowej, szukać istoty indywidualnej? Do istoty rzeczy, z definicji, należą te jej własności, bez których nie byłaby ona tym, kim jest. Nie zachowałaby swojej tożsamości. Gdzie są jednak granice swobody wyboru w ramach własnej indywidualnej istoty? Ilu ciosów losu musiałby zaznać nieszczęsny narzeczony Aurelii (Mark Twain, 1867), by przestać nim być? Saul Kripke (*Nazywanie i konieczność*, 1980) pisze, że Arystoteles mógłby nie być uczniem Platona ani nauczycielem Aleksandra Wielkiego, mógłby nawet nie być filozofem, ale nie mógłby nie być Arystotelesem (choć mógłby inaczej się nazywać). Ostatecznie indywidualną istotą jest goła tożsamość, oderwana od wszelkich jej atrybutów, które mogłyby być inne, niż są.

Są jednak i takie atrybuty, które nie mogłyby być inne, niż są. Nawet Kripke przyznaje, że Arystoteles nie byłby Arystotelesem, gdyby miał innych rodziców. Z tego powodu książę i żebrak (Mark Twain, 1920) nie mogli zamienić się tożsamościami. Geneza jest istotna dla zachowania tożsamości. Skoro tak, Arystoteles nie mógłby powstać z innej zygoty. Jego uposażenie genetyczne było zatem w znacznym stopniu zdeterminowane, choć po części zależne od bodźców zewnętrznych. Środowisko ma również wpływ na ekspresję genów. Te niezależne od ludzkich wyborów czynniki kształtujące tożsamość osoby są równie nieprzewidywalne jak niefortunne przypadki narzeczonego Aurelii.

Dlatego przekraczają one horyzont filozofa. Toteż Sartre, a także spora część tradycji liberalnej, głosi, że w uposażeniu jaźni nie ma nic koniecznego, że swoją indywidualność można kształtować przez swobodne wybory. Oby własne, a nie cudze.

Wolność wyboru samego siebie ma jednak swoje ograniczenia. Nie wybieramy sobie tożsamości płciowej ani orientacji seksualnej. Podejmujemy wybory w ramach repertuaru oferowanego nam przez społeczeństwo. Jak w wyborach parlamentarnych: głosować można tylko na tych, którzy kandydują. Z drugiej strony, tego rodzaju granice są przesuwalne: można promować nowe wzorce kulturowe, które poszerzają zakres swobody. Można też tego się bać. Osobiście bardziej się boję stawiania przeszkód w rozwoju osobowym. Jeżeli bowiem przyjąć za Sartre'em, że człowiek wybiera sam siebie, to jego powinnością jest właśnie wybierać. Czynić siebie czymś więcej, niż było się do tej pory, przekraczać samego siebie – to chyba jest istotą człowieczeństwa.

Inaczej jest z kotem i psem. One nie wybierają, kim są. Niemniej, na przekór Znikotowi z *Alicji w Krainie Czarów*, myślę, że to raczej pies jest zwariowany, a przynajmniej cierpi na ADHD. Kot natomiast, jeżeli nie musi biec, to idzie. Jeżeli nie musi iść, to stoi. Jeżeli nie musi stać, to siedzi. Jeżeli nie musi siedzieć, to leży. Jeżeli nie leży, to nie jest to kot. Oto istota kota, o której przeczytałem na wywieszce w pewnej poradni weterynaryjnej.

Tekst ukazał się w „Filozofuj!” 2020 nr 1 (31), s. 34–35.

Źródło: <https://filozofuj.eu/adam-grobler-kot-pies-i-czlowiek-w-swojej-istocie/>

1. Wypisz nazwiska i tytuły dzieł filozofów i pisarzy, których wymienia w tekście prof. Adam Grobler.
2. Czy zgadasz się ze słowami Arystotelesa, że warto „pielegnować właściwe sobie cnoty, niekoniecznie te same u każdej osoby”? Uzasadnij swoją odpowiedź.
3. Zacytuj fragment tekstu, który mówi o tym, że wpływ na indywidualność istoty ma środowisko zewnętrzne.
4. Co, według autora, jest istotą człowieczeństwa?
5. W jaki sposób w tekście zdefiniowano istotę kota? Odpowiedz własnymi słowami.

VELVET SPOON.

D I S T R I B U T I O N

velvetspoon.pl